

1975 JUL ' 6

DÉL-MAGYARORSZÁG
(SZEGED)

027.1

244

11

Régi újságok — mikrofilmeken

Az újságpapír faköszörűletből készül, hamar tönkremegy; pár évtized alatt még akkor is szenesedni kezd, törékennyé válik, ha nem lapozgatják, kézbe sem veszik. Az Országos Széchényi Könyvtárban, a régi hírlapok fő gyűjtőhelyén 1967-ben megvizsgálták az 1950 előtt megjelent újságok állapotát: az eredmény lesújtó volt. A 38 ezer kötetnek csak 18 százalékát lehetett jónak minősíteni, 45 százalékát legfeljebb közepesnek, 37 százalék viszont — 14 ezer kötet — már pusztulásnak indult, attól kellett félni, hogy egy vagy két évtized, sőt, esetleg néhány év alatt teljesen tönkremegy. Olvasásukat ezért csak nagyon indokolt esetben, tudományos célra engedélyezték, vidékre pedig egyáltalán nem adták kölcsön.

Ezen a vigasztalan állapoton a Művelődésügyi Minisztérium 1970-ben egy nagyvonalú intézkedéssel segített. Pesten, a Belvárosban a Széchényi Könyvtár újonnan alapított hírlapállomány-védelmi osztálya részére megvásárolt több, összesen közel 3000 négyzetméter alapterületű munkahelyet, s ebben korszerű konzerváló és mikrofilmező műhelyt rendezett be.

A régi hírlap-évfolyamok egymás után ide kerülnek. Először konzerválják a papírjukat, megvédik a további pusztulástól, a szakadásokat beragasztják, azután lefényképezik 35 mm széles filmszalagokra. A munkát nagyüzemi módszerekkel, a legmodernebb felvevő, előhívó-, másológépekkel végzi a 16 könyvtárosból és fotószakemberből álló munkacsoport.

A fényképezésnél teljesre törekednek. Ha valamelyik hírlapból a Széchényi Könyvtárban nem teljes az állomány, a hiányzó évfolyamokat vagy számokat megpróbálják kölcsön kérni más könyvtáraktól vagy múzeumoktól, a budapesti Egyetemi, Akadémiai Könyvtártól, Debrecenből, Győrből, Nyíregyházáról, Veszprémből.

A munka nagyságát talán egyetlen adat is képezzé jellemzi: az évi teljesítmény több mint két és fél millió hírlapoldal, 1971 óta összesen 15 millió oldalról készült felvétel. Ez azt jelenti, hogy a veszélyeztetett állomány nagyobb részét már konzerválták és lefilmezték.

A negatív filmeket légkondicionált raktárban őrzik, mielőtt azonban ide kerülnek, az olvasószolgálat részére pozitív másolatokat készítenek róluk. Ezeket a minden nagyobb könyvtárban meglevő leolvasó készülékeken eredeti nagyságra lehet felnagyítani, s így kitűnően olvashatók.

Ez a módszer nemcsak a régi hírlapok életét hosszabbítja meg, hanem a vidéken dolgozó helytörténészek munkáját is elősegíti. Ugyanis a Széchényi Könyvtár laboratóriuma a megyei, városi, járási könyvtárak részére a lefilmezett anyagról felvételenként — egy felvételen többnyire két hírlapoldal van — 64 fillérért másolatokat készít.

A vidéki könyvtárak jelentős része felhasználja ezt a lehetőséget. Elsőnek a szombathelyi megyei könyvtár rendelt másolatokat régi Vas megyei lapokból. Példáját követte Pécs, Győr, Kaposvár és a többi megyei könyvtár. 1974-ben, egyetlen esztendő alatt 620 ezer másolatot készítettek számukra, de az igénylés azóta ugrásszerűen nőtt. Erre nézve jellemző, hogy az év első két hónapjában 700 ezer filmkockára érkezett megrendelés.

V. M.